

ומקשינן: וליבוין הצמר מי הוי וכי נחשב שינוי?

ורמינהי ממשנה בחולין [קלה א] ששינוי: גבי אדם שגזו את צאנו ונתחייב בראשית הגז, לא הספיק בעל הגיזה ליתנו לו לכהן את ראשית הגז, עד שצבעו את כל הצמר — פטור מלינתו עוד (10), שהואיל וצבעו ונתכוון לגזולו (11) קנאו בעל הגיזה בשינוי, והרי הוא כמזיק מתנות כהונה או כמו שאכלן, שפטור הוא אפילו מהחזרת דמים, מפני שהוא ממון שאין לו תובעים (12).

ואם לבנו בעל הגיזה, שליבן את הצמר קודם שנתן ראשית הגז לכהן, ולא צבעו — חייב לתת לכהן, שהליבוין אינו שינוי ואינו מפקיע מידי "ראשית הגז".

וקשה ממה שמבואר אצלנו כי הליבוין נחשב שינוי.

אמר אביי, לא קשיא:

הא התנא הסובר כי ליבוין נחשב שינוי, סובר כדעת רבי שמעון, הא התנא הסובר כי ליבוין אינו נחשב שינוי, סובר כדעת רבנן.

במסכת חולין מבואר כי רק אם יש לו חמש רחלות לגזוז ויש בכל אחת מהן צמר בכמות של מנה וחצי (13), אז חייב בראשית הגז.

וכיצד היא מצות ראשית הגז: לאחר שגזז רחל, נותן מן הגיזה לכהן, כמה שרוצה, ובלבד שתהא נתינה חשובה.

דרבנן, וכעין זה מקשה הפני יהושע [סוף ד"ה במשנה].

10. בתוס' רי"ד כתב, כי הוא הדין בכל מתנות כהונה או מתנות עניים, שאם עשה בהם שינוי קנאם ופטור מלינתם.

11. הרא"ש בחולין [קלה א סימן ב] כתב: כיון שנתכוון לגזולו מן הכהן ושינהו קנאו בשינוי, משמע שצריך כוונה לגזול.

12. דהיינו שאין מי שיוכל לתבעו בדין, שיכול לומר לו: לכהן אחר אני נותן ולא לך [גמרא ורש"י חולין קל ב].

13. שיעור זה הוא לפי רבי דוסא בחולין [קלה א] אבל לפי חכמים השיעור הוא ה' רחלות גוזות כל שהן. מהרש"ל על רש"י כאן.

לדעת התנא במשנתנו שינוי דרבנן [החזור לקדמותו] קונה או לא, ופסק הרא"ש כרב אשי ששינוי החזור אינו קונה. וכן פסקו הרמב"ם [גזילה ב'] והשו"ע [שס ה] ששינוי החזור אינו קונה.

הפני יהושע [ד"ה וליבוין] מביא דברי התוספות בסוכה [ל ב ד"ה שינוי] שכתבו כי שינוי החזור קונה מדרבנן, ומבאר הפני יהושע כוונתם, שלפי אביי קונה מדרבנן.

אבל הגר"א [סימן שנג ו, וכן שנד ב] והחזון איש [ב"ק סימן יז א] ביארו את כוונת התוספות, שגם לפי רב אשי שינוי החזור קונה מדרבנן, והתנא שבמשנתנו לא דיבר על שינוי דרבנן, אבל מודה ששינוי החזור קונה מדרבנן. והגר"א מדייק מלשון רב אשי שאמר: "שינוי דאורייתא קתני" משמע שיש גם שינוי דרבנן והיינו שינוי החזור.

ולדעת הרא"ש שסובר כי שינוי דרבנן אינו קונה, קשה אם אינו קונה מדוע נקרא "שינוי